

FRÝDECKO ≈ MÍSTECKÝ PATRIOT

KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ MĚSÍČNÍK | ZDARMA | VII. ROČNÍK | PROSINEC 2021

**Našla si mě poezie,
té od Seiferta jsem podlehla**

rozhovor s Radanou Šatánkovou na stranách 8-9

INZERCE FMP 1773/05

**DARUJ RADOST
FRÝ CARD**

www.ocfryda.cz

Z historie textilnictví ve Frýdku a Místku – Geiringerové – 3. část

► Petr Juřák

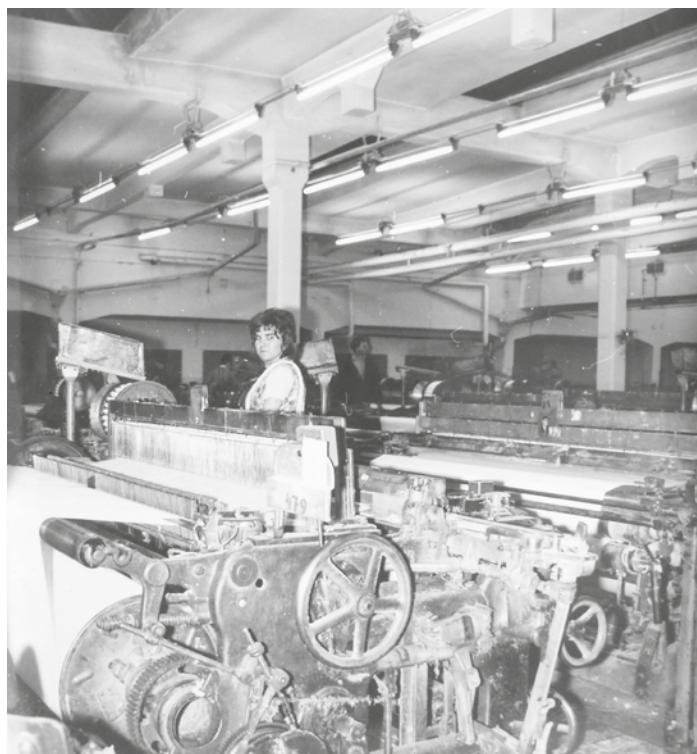
Ferdinand Victor Geiringer začal v Místku působit jako zaměstnanec Aloise Lembergera, který z něj vytvořil svoji prodlouženou místeckou ruku. Netušil tehdy, že tato „ruka“ se bez jeho vědomí začne samostatně hýbat a že jí zůstane pod nehty i něco málo z jeho vlastnictví. Při vyslovení jména Geiringer se pak nejednomu textilnímu dělníkovi v Místku začala v žilách prudce vařit krev a tlak vyskakoval povážlivě vysoko. V tomto díle se budeme věnovat cestě Ferdinanda Victora k textilnictví.

Školní léta

Ferdinand Victor od svých šesti let navštěvoval obecnou školu na vídeňské Farní ulici, kde byl jeho třídním učitelem jistý Jahn, pokrevní příbuzný Friedricha Ludwiga Jahna (1778–1852), německého pedagoga, vlastence, politika a zakladatele známého německého tělocvičného hnutí Deutscher Turnverband neboli turnerů, jak se jim také ve Frýdku a Místku říkalo.

Studium na tkalcovské škole

Ferdinand začal v roce 1880 navštěvovat měšťanskou školu, absolvoval zde tři třídy, v letech 1883–1885 chodil společně se svým bratrem Alexandrem do tkalcovské školy nacházející se ve Vídni na Marchettigasse. Jméno této ulice asi nikomu nic neřekne, pro lepší orientaci však stačí zmínit známou ulici Mariahilfer Strasse a kostel Panny Marie Pomocné (Mariahilfer Kirche), který se nachází jen v jednokilometrové vzdálenosti.

Interiér Geiringerovy tkalcovny ve Sviadnově-Místku

Foto | archiv

Ještě v době studia na tkalcovské škole měli oba bratři možnost seznámit se s oběma šefy firmy Herrm. Pollack & Söhne, Leopoldem a Bernhardem Pollackovými, kteří vyučovali tkalcovství v této škole. Během druhého ročníku Ferdinand s Alexandrem dělali textilní vzory pro články uveřejňované v časopise Trentino und Modebarchende, který nabízeli k prodeji jejich otec Moritz a bratři Ludwig a Samuel. Jak bylo vše vzájemně provázané...

Léta „tovaryšská“

Po ukončení tkalcovské školy v roce 1885 odešel Alexandr pracovat do továrny Herrm. Pollack

& Söhne, Ferdinand získal stáž u firmy J. S. Perlhefter ve Hnátnici (tehdy měla název Friedrichswald) u Ústí nad Orlicí (tehdy název Wildenschwert) ve východních Čechách.

V roce 1944 sepsal Ferdinand Victor ve vynucené emigraci, kterou trávil v Suttonu v hrabství Suffolk v Anglii, své vzpomínky na ubělý život. Velká část je věnována útěku před německou okupací, v těchto pamětech jsou ovšem také pasáže týkající se jeho učňovských let, které byly spojeny se získáváním praktických dovedností a zkušeností v textilnictví. „Vybaven železnou postelí, povlečením, kufrom

oblečení a spodního prádla jsem jel s ručním vozíkem z Leopoldsgasse (ve Vídni), kde jsme tehdy bydleli, na nádraží státní dráhy a tam věci uložil. Druhý den jsem jel osobním vlakem do Ústí nad Orlicí, tam jsem koupil lehkou dřevěnou bednu, štokrle, plechový lavor, sklenici a slámu do slameného pytle (matrace), půjčil jsem si žebřík tažený jedním koněm a večer jsem se přesunul do Hnátnice. Ředitel Alfred Gintz mě ubytoval v podkrovním pokoji a druhý den byl státní svátek a já, tehdy šestnáctiletý, jsem byl smutný jako nikdy předtím a svým rodičům a sourozencům jsem napsal, že jsem tam šťastný, ale cítím se velmi osamělý. O tom jsem ale nakonec neměl moc času přemýšlet, protože druhý den po svátku začínala práce již od páté hodiny ranní a trvala až do deváté desáté hodiny večerní. A tak to bylo každý den, s výjimkou nedělí a svátků.

Bylo to pět těžkých let, z nichž tři jsem musel čistit petrolejové lampy u tkalcovských stavů a páchnul jsem pak tak od petroleje, že v závodní jídelně vedle mě skoro nikdo nechtěl sedět. Dělal jsem těžké práce, jako byla doprava uhlí, topení v kotli, péče o turbíny, večer jsem musel v kanceláři evidovat úřední knihy, připravovat výplatní pásy, vést tkalcovské knihy (Weberbüchel a Strazza), nakládat zboží pro dopravce, protože jsem se ale stal nižším mistrem, měl jsem na starosti také soukárnu a další provozy. Nakonec jsem měl na starosti okolo 120 tkalcovských stavů, včetně velkého množství tkalcovských stavů dvojnásobné šířky ...“ ■

Letošní advent: Na své si přijdou alespoň děti

Velmi smutně to během letošního adventu vypadá na místeckém náměstí Svobody. Zatímco běžně zde touto dobou probíhá bohatý zábavní program v rámci Adventního městečka, letos konání všech akcí vystavilo stopku vládní nařízení spojené s nouzovým stavem, což se vedení města rozhodlo respektovat. „Osobně příliš nechápu to rozhodnutí, že venkovní a farmářské trhy jsou více nebezpečné než třeba přeplněná obchodní centra,“ uvedl primátor Petr Korč.

Na pustém náměstí tak místo stánků s občerstvením a vánočním sortimentem stojí jen ohrazená se živými zvířátky, zvonice, fotokoutek a Ježíškova pošta. U nedalekého kostela sv. Jakuba je postaven tradiční betlém. Město tak chce v předvánočním čase udělat radost alespoň dětem.

Poslední listopadové pondělí přijel na náměstí Svobody tahač, který přivezl vánoční strom. Za velkého zájmu kolemjdoucích následně začala jeho instalace na tradiční místo poblíž kašny.

Foto | Eva Landsbergerová

Poté následoval převoz druhého stromu na náměstí ve Frýdku. Oba pocházejí z Lískovecké ulice. Zatímco na místeckém náměstí stojí dvanáctimetrový smrk pichlavý, tak na frýdeckém náměstí

osmimetrová douglaska. U stromu na náměstí Svobody je tradičně kasička, kam mohou lidé přispívat do sbírky na pořízení přenosného defibrilátoru pro Český červený kříž. ■

Krevní centrum FNO hledá nové dárce

V posledních dnech stoupl počet vážných zranění motorkářů, sražených chodců a dopravních nehod.

Spotřeba krve je proto mimořádně velká a zásoby se tenčí. Krevní centrum Fakultní nemocnice Ostrava je navíc jedním ze sedmi krizových center v ČR, která mají za povinnost udržovat určité množství krve pro případy hromadných havárií a dalších mimořádných událostí. Proto Krevní centrum FN Ostrava žádá všechny zdravé dárce krve – přijďte co nejdříve k odběru! Pro své pacienty potřebuje všechny krevní skupiny. Zájemci se mohou objednat předem telefonicky na číslo 800 260 004, e-mailem krevni.centrum@fno.cz nebo online přes webový formulář na konkrétní datum a čas. Dárce, kteří se rozhodnou darovat poprvé, mohou přijít bez objednání. ■

FRÝDECKO-MÍSTECKÝ PATRIOT

| Registrační číslo MK ČR E 22263 | Vydává: Jiří Sachr | Adresa redakce: S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek | Kontakt: redakce@fmpatriot.cz, 608 832 606, www.fmpatriot.cz | Tisk: Walstead Moraviapress s.r.o. | Pónty 3061, Břeclav | Grafika: Studio 87, Josef Omelka | Distribuce: Česká distribuční k.s.
| Nevyžádané příspěvky nevracíme | Za obsah inzerce zodpovídá její zadavatel, nemusí odpovídat názoru redakce | Neoznačené foto pochází z archivu redakce | Datum vydání: 11. 12. 2021 | Náklad: 26 000 ks
| Foto na titulní straně: Jiří Sachr

Inzerce vám rád zprostředkuje

Jiří Sachr

Tel.: 608 832 606

redakce@fmpatriot.cz, inzerce@fmpatriot.cz

www.fmpatriot.cz

PLYN - VODA - TOPENÍ

David Hrušecký
www.hrusatop.cz

ÚSTŘEDNÍ A PODLAHOVÉ VYTÁPĚNÍ
TEPELNÁ ČERPADLA - PLYNOVÉ KOTLE
ELEKTRO KOTLE - OHŘÍVAČE VODY
REKONSTRUKCE KOUPELEN
NÁVRHY - DODÁVKA - SERVIS

tel.: 725 980 764

Místecká 176, 739 21 Paskov
e-mail: d.hrusacky@email.cz

PRODÁME VAŠI NEMOVITOST RYCHLEJI A O 10-12 % DRÁŽ

Atraktivně nafocená nemovitost,
videoprohlídka a špičkový
marketing nemovitosti jsou
první kroky.

Prodejte s námi za víc a rychleji.

Více informací na

www.mintreality.cz

a nebo **731 698 871**.

Mint
reality

www.mintreality.cz

Místek s Olešnou spojíla cyklostezka

Pěší i cyklisté mají další spojení s hojně využívanou rekreační zónou Olešná. Město nechalo vybudovat novou cyklostezku z Místku, která vede z Kvapilovy ulice na pravém břehu vodního toku Olešná, pod hrází přehradní nádrže. Lidé v oblasti cyklostezky využívali už dříve. Aktuálně probíhající výstavba obchvatu města ale nabídla vybudování nové, náročnější trasy. Nový úsek mohou pěší, cyklisté či bruslaři využívat už nyní. Na jaře ještě dojde k opravě části původní trasy, na kterou nová cyklostezka navázala. Rekonstrukce zahrnovala úpravu úseku v délce 130 metrů, přeložení veřejného osvětlení a vybudování opěrné zdi. Opěrná zeď drží násyp cyklostezky v upravené trase a její vybudování bylo finančně nejnáročnější. ■

Novinka: Popelnice na použité jedlé oleje

V ulicích Frýdku-Místku jsou od minulého měsíce popelnice na použitý jedlý olej. Jedná se o klasické černé plastové popelnice s výrazným barevným poklopem, které jsou určeny na zbytky olejů po smažení či fritování. Takových nádob je nyní ve městě sto deset a oleje by do nich měly být ukládány v PET láhvích. Takto sesbíraný olej je dále zpracován a vyčištěn od nečistot, opět zrecyklován a dále použit v průmyslu jako přísada do biopaliv. Popelnice prozatím budou vyváženy jednou měsíčně. Až dosud oleje z fritovacích nádob a z pánví končily většinou v kuchyňských dřezech nebo v záchodových mísách. Výsledkem bylo zapařování kanalizace. ■

Připraven je další ročník Tříkrálové sbírky

Od 1. do 16. ledna se uskuteční další ročník Tříkrálové sbírky, která je největší sbírkovou akcí v republice. Pokud to epidemická situace dovolí, proběhne v tradičním duchu s koledníky. Ti budou mít pro dárcy připraveny tašky s cukříky a kalendáříky.

Po stejnou dobu bude možné přispět také do statických pokladniček, které budou rozmístěny stejně jako loni v kostelích, úřadech, informačních centrech, některých obchodech, lékárnách apod. Seznam míst bude v lednu na webových stránkách Charity Frýdek-Místek a bude průběžně aktualizován. Tato možnost se loni osvědčila a bude určena pro ty, kdo budou chtít přispět přímo do pokladničky ve své obci nebo městě a koledníci nepotkají, nebo v případě, že koledníci nebudou moci vůbec vyjít. Další možností, která se před rokem osvědčila, je bezhotovostní příspěvek do

sbírky, buď přes platební bránu na webu Tříkrálové sbírky, nebo platbou přímo na účet s využitím VS pro frýdeckomísteckou Charitu. Tato možnost bude až do konce ledna 2022.

Charita Frýdek-Místek ze získaných prostředků podpoří rozvoj a provoz mobilní hospicové péče Salvie a doučování v sociálně potřebných rodinách. Část prostředků půjde na spolufinancování nákupu potřebných

automobilů pro terénní služby. Zbytek bude využit na plánovanou rekonstrukci v Domově pokojného stáří a zřízení tréninkového bytu pro lidi s duševním onemocněním.

Vloni se v okrese Frýdek-Místek vybralo do statických pokladniček 883 642 korun, dalších 322 058 přibýlo prostřednictvím on-line koledy. Celková částka tedy činila krásných 1 205 700 korun. ■

Oba sjezdy u Polárky jsou dokončeny

Motoristům projíždějícím Frýdkem-Místkem se s nástupem prosince ulevilo. Skončily totiž práce na rampách u nákupního centra Frýda, které zahrnovaly kompletní opravy mostních částí včetně izolací. Díky opětovnému zprovoznění sjezdů či nájездů došlo k rozvolnění dlouhých kolon, tvořících se během dopravních špiček na Masarykově třídě, kudy vedla jedna z objízdných tras.

Nyní se s napětím čeká, zda se podaří ještě letos dokončit první etapu obchvatu města. Podle Ředitelství silnic a dálnic bude záležet především na počasí. Dokud

podmínky dovolí, bude pokračovat současné maximální tempo stavby dálnice D48. Platí snaha zprovoznění některých částí ještě tento rok, rozhodnou venkovní teploty následujících dnů. ■

Parkoviště je opět zpoplatněno

Na základě usnesení Rady města Frýdku-Místku je parkoviště na bývalém autobusovém stanovišti opět zpoplatněno. V souvislosti s otevřením očkovačského centra v prostorách Národního domu v Místku od 3. března bylo rozhodnuto, že na přilehlém veřejném parkovišti bude od stejného data parkování zdarma. Od 1. prosince však běží znovu standardní režim provozu parkoviště s tím, že řidiči za první půl hodinu zaplatí pět korun, za první a další započatou hodinu dvacet korun. ■

INZERCE

www.auta-lpg.cz

☛ Montáže LPG
☛ Revize LPG-CNG
☛ Servis

776 226 998

Kunčičky u Bašky 66

Vino & Květ

www.vinokvet.cz

- lahvová a čepovaná vína od předních vinařů
- Davídkovo koření, domácí paštiky, hermelíny
- slovenské sýry ze Zázrivé
- dárkové koše

ROZVOZ FM A OKOLÍ ZDARMA

Prodejna: Frýdek-Místek | Příborská 599 | vedle OBI

FMP-177/09

FMP-183/01

Služby pro občany budou dostupnější

Město dokončilo druhou část oprav vstupní části budovy magistrátu v Radniční ulici. Prostorný vestibul s klientským centrem vznikl na ploše pobočky bývalé Komerční banky. Původní recepcce a podatelna ve vstupní části budovy byly ve stísněných a nevyhovujících prostorách. Díky rekonstrukci občané získali rychlý a snadný přístup k nejvyužívanějším službám, jako jsou recepcce (informace), pokladna (hlavní a vedlejší), Czech Point a podatelna. Vyřizování záležitostí lidem nyní zpříjemňují kruhové

posezení asi pro deset osob a automatické posuvné dveře, které nahradily původní kyvné.

Ve druhé části oprav došlo k rekonstrukci původních kanceláří, které jsou vybaveny novým

nábytkem a dalším zařízením, a k vybudování WC pro imobilní občany. Součástí oprav byla instalace nových svítidel, požárního bezpečnostního zařízení a elektronického zabezpečení prostoru. Imobilní občané nebo lidé s omezenou pohyblivostí se do budovy dostanou ze dvora zadním vchodem, který je jim přizpůsoben. Vstup do zrekonstruovaného vestibulu imobilním občanům usnadní plošina, která jim umožní překonat schody u výtahu. V budoucnu v klientském centru přibude vyvolávací systém na služby. ■

Seniorům poslouží zbrusu nový fitpark

Lidé si mohou zacvičit v novém fitparku pro seniory. Pryžový plácek se třemi cvičebními stroji se nově nachází v ulici 17. listopadu u domu zvláštního určení, kde žijí senioři. Zájemci se mohou protáhnout na dvojitém šlapadle, dále na „elipsovitém“ nášlapném stroji, který rozpojuje celé tělo, a také u prvku na procvičování ramen. Vybudování fitparku vyšlo na zhruba čtvrt milionu korun. Jde o druhý fitpark, který město vybudovalo, lidé si mohou zacvičit také v sadech Svobody ve Frýdku poblíž dětského hřiště. Stroje z bezpečnostních důvodů nejsou určeny pro děti. ■

Jednorázové jízdné v MHD zdraží

Cestující ve Frýdku-Místku si dvojnásobně připlatí za jednorázové jízdenky. Ke zdražení dochází po více než deseti letech. Tzv. MHD zdarma, tedy dotované MHD za korunu zůstává beze změn. Jednorázové jízdenky v hodnotě deseti korun za jednu jízdu si kupuje dvacet procent všech cestujících. Jde o doplňkovou službu, kterou využívají nepravidelně návštěvníci města nebo obyvatelé, kteří nechtějí nebo nemohou využívat zvýhodněné

časové jízdné. Od 12. prosince zaplatí za jízdu dvacetikorunu.

Hlavním důvodem zvyšování ceny jízdného je zdražování pohonných hmot. Osmdesát procent cestujících využívá časovou jízdenku. Dotovaného MHD za jednu korunu se změny nedotknou. I nadále si každý vlastník karty ODIS může pořídit místní tarif za jednu korunu na jeden rok a jezdit po městě autobusem bez nutnosti kupovat jednorázové jízdné. ■

Odborníci řeší budoucí podobu Hlavní ulice

Hustá doprava, hlučnost, projíždějící kamiony – to je každodenní realita ulice Hlavní, po níž vede průtah Frýdkem-Místkem. Plně vytíženými čtyřpruhy denně projede bezmála padesát tisíc aut. Po dobudování obchvatu města se má intenzita snížit na méně než polovinu. Nově vybudované objízdne trasy za městem navedou řidiče, kteří nepotřebují zastavit v centru, aby jeli okolo.

Ulice Hlavní do budoucna změní vzhled i funkčnost. Studie odborníků z Českého vysokého učení technického má potvrdit, zda budou v ulici dostačující dva místo současných čtyř pruhů, anebo zda existuje další řešení. Podle primátora Petra Korče je cílem dostat tranzitní dopravu ven z města a z ulice Hlavní udělat pohodlné a funkční místo pro vnitroměstskou dopravu a chodce.

Studie akademiků bude počítat také se vstřícnějším řešením pro chodce, kterým by se díky novému způsobu přecházení silnice zkrátily vzdálenosti mezi cíli na obou stranách ulice. Odborníci budou brát v úvahu i možnost rychlejšího pruhu pro vozidla městské hromadné dopravy. ■

Dobrovolníci uklízeli odpadky v přírodě, našli i kuriózní věci

Zajímavou úklidovou četou mohli spatřit lidé při procházce podél břehů řeky Ostravice ve Frýdku-Místku. Od mostu k mostu vyrazili do terénu s pytlí na odpadky studenti čtyř středních škol společně se seniory. Do akce s názvem Mosty spojují nejen břehy se zapojily

i technické služby, které poskytly pytle, ochranné rukavice a zajistily svoz nasbíraného odpadu.

Přes tři tisíce pytlů nasbíraných odpadků v patnácti velkoobjemových kontejnerech nasbírali účastníci úklidové akce Poděkuj horám, do které se zapojilo na dva a půl

tisíce dobrovolníků. Mezi nejčastější odpad patřily plasty a obaly od jídla nebo nápojů. Každoročně dobrovolníci v beskydské přírodě nacházejí kuriózní předměty. Letos mezi ně patřil obrovský koberec, plážové nafukovací lehátko nebo kompletní záchodová výbava. ■

Na frýdeckém zámku převzala ocenění pětice osobností města

Vladimír Dužík, Ludmila Deutscherová, Anna Nováková, Helena Fejkusová a Milan Oboda. To jsou jména pěti držitelů Ceny města Frýdek-Místek za rok 2020. Slavnostní vyhlášení se konalo v rytířském sále frýdeckého zámku.

Každý z oceněných má za sebou velký kus prospěšné práce. V. Dužík je přes padesát let členem sboru dobrovolných hasičů, L. Deutscherová působí téměř stejnou dobu v dnešním divadle Čtyřlístek, kde hraje hlavně pohádky pro děti. A. Nováková vlastnoručně psala kroniku města, kde

zaznamenávala každou zajímavou událost. H. Fejkusová se věnuje canisterapii, pomáhá nemocným a školí své následovníky. M. Oboda je vyhlášený umělecký řezbář, jehož díla jsou zastoupena ve sbírkách mnoha institucí, muzeí či galerií.

Už nyní je možné podávat návrhy na osobnosti, které by si podle názoru navrhovatele zasloužily získat ocenění za rok 2021. Ceny města lze udělit v následujících oblastech: vědecká činnost, výtvarné umění a architektura, hudba, literární činnost, dramatické

umění, sport, výchova a vzdělávání, záchrana lidských životů. Předkládat návrhy mohou jen občané města, a to písemně prostřednictvím podatelny Magistrátu města Frýdku-Místku, nejpozději do 31. prosince 2021. Návrh musí obsahovat jméno, příjmení a bydliště nominovaného a odůvodnění nominace. Navrhovatel dále uvede své jméno a příjmení, adresu bydliště a návrh podepíše. Návrhy eviduje a zpracovává p. Jana Svačinková, odbor kancelář primátora (tel.: 558 609 113, svacinkova.jana@frydek-mistek.cz). ■

INZERCE

Kominitiv
BUMBALA

+420 724 921 728
bumbala.lukas@seznam.cz
www.kominitivbumbala.cz

Po skončení schůze ke mně předsedající přistoupil s výhr

V minulých dvou dílech rozhovoru vzpomínal Václav Řeha na začátky ve Válcovních plechu, na udání svého kolegy a následný soud, který ho odsoudil na osm měsíců s podmínkou na dva roky, i na dobrodružný návrat z dovolené u německého Baltu 21. srpna 1968. Tehdy byl spolu se svým bratrancem a dalšími českými turisty několik dní internován v Kleinwelce, než jim byl umožněn přejezd státní hranice do čerstvě okupovaného Československa.

► Jiří Sachr

V minulém čísle Patriotu jste popsal svůj návrat z dovolené u německého Baltu ve dnech srpnové okupace Československa pětici vojsk Varšavské smlouvy. Vzpomněl byste si, jaká panovala atmosféra ve Válcovních plechu v době tzv. pražského jara a jak změnila chování vašich kolegů nastupující normalizace po příchodu Gustáva Husáka do čela komunistické strany?

Začátek roku 1968 byl pro všechny časem naděje a uvolnění. Započala demokratizace společnosti, byla zrušena cenzura, noviny začaly psát zcela otevřeně a svobodně, vznikaly nové spolky a obnovovaly se dříve zakázané organizace. Komunistické vedení země mluvilo o socialismu s lidskou tváří. I zarytí stalinističtí komunisté se začali stavět na stranu politické obrody země a veřejně vystupovali na podporu nového vedení strany v čele s Alexandrem Dubčekem. Kritizovali politické

procesy a zločiny padesátých let, které ještě nedávno sami schvalovali.

Podobně to bylo u nás ve fabrice. Jedním z takových byl i zástupce mistra v naší dílně ze Sedliště – horlivý komunista. Chlapi na dílně o něm říkali, že byl v mládí silně věřící a pravidelně chodil do kostela. Po únorovém puči v roce 1948 ale vstoupil do komunistické strany a začal dělat kariéru. Jak se v osmašedesátém uvolňovala politická situace, otočil a začal vychvalovat první republiku, velebit prezidenta Masaryka a nově obnovené skautské hnutí Československého Junáka. Brzy po vojenském obsazení republiky vojsky Varšavské smlouvy v čele se sovětskou armádou se ale stejně jako mnoho dalších opět rychle zařadil mezi pravověrné straníky, kteří okupaci Československa hodnotili jako vojenskou bratrskou pomoc. S nástupem Husáka do čela strany vše skončilo, začala normalizace. Na pracovištích probíhaly první

čistky, mnozí lidé veřejně odvolávali své nedávné politické postoje a názory. Prospěcháři a udavači opět vycítili svou příležitost, tito lidé se nikdy nezměnili. Ani tehdy, ani po roce 1989. Na mě stále nahlíželi skrz prsty, byl jsem pro ně nepřítel, ať už byla politická situace jakákoliv.

Lidé opět převraceli kabáty, jednalo se o všeobecně rozšířený jev?

Zástupce mistra nebyl sám, kdo po srpnové okupaci otočil. Komunistů bylo na dílnách hodně, chlapi využívali výhod, které jim nabídli za vstup do strany. Někteří šli na zkrácenou pětiměsíční vojnu, jiným slíbili byt, všichni šli automaticky do vyšší platové třídy. Ti všichni se v nově nastolených podmínkách museli obhájit. Našli se ale i takoví, kteří se Sověty přímo kolaborovali, dokonce v nejvyšším vedení závodu...

Máte na mysli někoho konkrétního?

Když se ve Frenštátě pod Radhoštěm na dlouhá léta usadila sovětská okupační posádka, navázali Rusové s Válcovními plechu družbu. Šéf mechaniků, pod kterého spadalo celé stavební oddělení včetně tesárny a naší stolárny, byl znám svou výdrží v pití tvrdého alkoholu. Sprátelil se s jejich velitelem a navštěvovali se i v soukromí. O jejich pijatíkách a množství vypitých láhví vodky se mezi zaměstnanci hodně mluvilo. S jeho svolením odjížděly ze závodu plně naložená sovětská vojenská auta s nákladem tabulí sololitu, desek, plexiskla a dalšího materiálu. Na vrátnici měli zákaz je kontrolovat, a tak si Sověti ze závodu odváželi vše, o co si řekli. Stačilo, aby se na dílně objevil ruský oficír se seznamem požadovaného materiálu. Ale nesmělo se o tom veřejně mluvit.

Vedoucího v té věci nikdy nevyšetřovali? Ani po roce 1989?

Účetně se to určitě nějak masovalo, zřejmě to odepsali do ztrát. On sám se listopadové revoluce nedožil. Za své závody v pití vodky s ruským komandýrem zaplatil životem. Našli ho v posteli mrtvého poté, co mu zkolabovala játra, ledviny i srdce. Živého jsem ho viděl naposledy na betonovém chodníku nad teplárnou vedle

kolejiště. V místech, kde jsme chodili do skladu modelů, ke garážím a horní vrátnici Na rybníkách. Už zdálky bylo vidět, že mu šířka chodníku nestačí, potácel se a přidržoval se železného zábradlí. Musel jsem kolem něj projít, obcházel jsem ho velikým obloukem. Druhý muž vedení závodu, hned po řediteli, zlitý pod obraz. Nenávistně si mě měřil svým zlým pohledem...

Jak jste na tom byl vy? Máte nějakou špatnou zkušenost?

Poměrně brzy po mém nástupu do Válcoven jsem se přihlásil k večernímu studiu na průmyslovce. Měl jsem sice už maturitu, ale abych měl nárok na vyšší platovou třídu, potřeboval jsem si ještě doplnit dvouletou nadstavbu. Doporučení ke studiu podléhalo rozhodnutí dílenské organizace komunistické strany, soudruzi mi jej zamítli. Předseda, kdysi prvorepublikový policista, který sám ve třicátých letech rozháněl s pomocí pendreků komunistické tábory lidu v Karlově huti, mi řekl: „My ti nemůžeme zakázat studium, ale nebudeme ti proplácet studijní volno. Všechno si musíš nadpracovat o sobotách a nedělích. A stejně – lepší místo se pro tebe nenajde, máš špatné politické názory!“ Po tomto rozhovoru jsem to definitivně vzdal.

Našel se v pracovním kolektivu někdo, kdo by se vás zastal? Z vašeho vyprávění mám pocit, že jste byl spíše osamocený solitér a na kolegy působil jako jejich černé svědomí...

Přátele a kamarády si vybíráte, na dílně jsem ale musel pracovat s těmi, kteří tam byli zaměstnáni. Neřešil jsem to, byli dobří i špatní. Stál jsem mimo jejich partu, a přestože jsem je občas rád provokoval politickými vtipy, snažil jsem se s nimi v poklidu nějak přežít. Bylo jich více, ale našel se mezi nimi jeden, který mě uměl opravdu vytočit a deptat. Slovák, rodák ze slovenské strany Beskyd, měl za sebou jen pět tříd základní školy. Na dílnu nastoupil krátce přede mnou. Mluvil podivnou směsí slovenštiny a češtiny a některými svými výroky rozesmál celou dílnu. Říkali jsme mu Hajherhof. Na vojně sloužil u pohraničnicků na východoněmecké hranici a tam je

Mladý Václav Řeha v 60. letech 20. století.

Foto | archiv Václava Řehy

úzkou: Ještě jednou uděláš něco takového a letíš odsad!

Před hlavní branou bývalých Válcoven plechu. Tímto místem procházely denně stovky pracujících závodu.

Foto | Jiří Sachr

učili, že na německého narušitele hranic musí nejdříve zvolat „Hände hoch“ (německy *Ruce vzhůru*), než na něj začne střílet. Nebyl schopen si to zapamatovat a vždy, když na to vzpomínal, říkal Haj her hof! Tak mu to zůstalo. Jindy vyvolalo salvu smíchu, když četl novinový titulek Rakouskem se přehnal uragán jako Rakouskem se přehnal Uruguay. Jednou mi na můj dotaz, zda by střílel i na své rodiče, kdyby chtěli překročit hranici, řekl: „Samozřejmě, rozkaz je rozkaz!“ Provokoval mě řečmi o udatné sovětské armádě a zbabělých Němcích. Ostatní se jeho popichováním bavili, měli z toho škodolibou radost.

V roce 1969 k nám byl přidělen nový pracovník, kterého propustili z armády, kde sloužil v hodnosti kapitána jako velitel autoparku. Vyloučili ho i z KSČ a já si myslel, že po této zkušenosti se bude stranit všech soudruhů. Opak byl pravdou. Jako jediný z celé stolárny vstoupil do SČSP (*Svaz československo-sovětského přátelství – pozn. aut.*) a v dílně vylepoval jejich propagační plakáty. Na školení civilní obrany nám přednášel o imperialistickém ohrožení a atomovém útoku ze strany Západu a NATO. Z několika stran se mi potvrdilo, že na mě donášel a žaloval.

Rebeloval jste prý také na schůzi odsuzující Chartu 77...

Svolali si nás do místnosti v těsárně, kde nám přečetli prohlášení zaměstnanců Válcoven plechu, že odsuzujeme pamflet Charta 77 a jejich signatáře. Požadovali, abychom tuto rezoluci jednohlasně odhlasovali. Vystoupil jsem, aby nás s obsahem prohlášení Charty 77 seznámili, aby nám ji přečetli. Nemůžeme přece odsoudit něco, co vůbec neznáme. Nikdo další se ke mně nepřidal. Sám jsem přitom tento dokument dobře znal, měl jsem ho nahaný na magnetofonovém pásku z rozhlasového vysílání stanice Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. Předsedající soudruh prohlásil, že jde o takový škvár, že nemá cenu to předčítat, a dal pokyn k hlasování. Všichni kromě mne zvedli ruku... Přesto pak ve své zprávě uváděli, že rezoluce byla přijata jednomyslně. Po skončení schůze ke mně předsedající přistoupil s výhrůzkou: „Ještě jednou uděláš něco takového a letíš odsad!“

V závodech existovala ozbrojená pěst dělnické třídy – Lidové milice. Víte něco o jejich fungování?

Svou zbrojnicí měly v poschodové budově vedle podnikových garáží, někteří jí říkali „dům hrůzy“. Za železnými dveřmi

v opancéřované místnosti měly uloženy samopaly, kulomety, granáty, miny, bedny se střelivem a další výzbroj. Scházely se tam k různým školením a politickým akcím, kde je lektori učili, jak zatočit s podvratnými živly, které chtějí pod vlivem západní propagandy svrhnout vládu dělnické třídy. Místo práce mívaly placená vojenská cvičení. Šel z nich strach, když jsem je vídal v maskáčích a helmách ověšené samopaly, kulomety, plynovými maskami a sumkami s náboji na opasku slézat po žebřících z vojenských aut. Tlustí tatíci ve vojenské výzbroji a obtlouštěl masky na rukávu, ochotni kdykoliv na rozkaz ke střelbě do svých kolegů na pracovišti. Mezi nimi i docela hodně mladých. Po listopadu 89 jsem viděl, jak jejich zbrojní arzenál odvezli vojáci z místecké posádky. Někteří z milicionářů se ještě i poté scházeli v bytě jednoho ze svých velitelů na Nové osadě, kde nadávali na nový režim. Jeden z nich mi prozradil velitelova slova, že jejich přísahy je nikdo nezbavil, aby byli připraveni k rozkazu dostavit se na určené místo. Na námitku, že už nemají zbraně, prý odpověděl: „O to se nestarej, tohle mají za úkol zajistit jiní!“

Když o nich spolu mluvíme, nestavěli se milicionáři proti lidem v závodu během listopadových událostí v roce 1989?

Poté, co studenti z Prahy začali objíždět města a závody ve všech koutech republiky, aby lidi pravdivě informovali o tom, co se v Praze stalo a děje, zaktivovali se milicionáři do stavu pohotovosti. Na vrátnicích kontrolovali pracujícím závodní průkazy, aby mezi nimi do závodu neproklouzl žádný z těchto vysokoškoláků. V den vyhlášené protestní stávky jsme se s dalšími chlapy přidali ke skupině z mechanické dílny a společně jsme došli k pomníku se jmény dělníků, kteří byli za protifašistický odboj popraveni v období druhé světové války. Tam už byl shromážděn velmi početný dav zaměstnanců provolávající hesla „Ať žije Havel“ a „Zrušit milice“. Několik mně známých milicionářů stálo v montérkách ve dveřích válcovny s dlouhými železnými kleštěmi na obracení žhavých plechů u pece a vše pozorně sledovali. Na místo se dostavil ředitel závodu s předsedou KSČ, kteří přítomné vyzvali, aby se rozešli na svá pracovní místa. Děvčata z propagace na místě pořizovala fotografie. Nebylo mi to milé, obával jsem se, že snímky budou zajištěny Státní bezpečností. Atmosféra na pracovišti byla vypjatá. Zatímco komunisté se k situaci nevyjadřovali a mlčeli, my opozičníci jsme dávali najevo svou radost, že se režim konečně začal bortit. Nikdy jsem si nemyslel, že se dožiji těchto okamžiků...

Ve Válcovnách plechu jste ale do důchodu nezůstal, proč?

To, co se jim nikdy nepodařilo za socialismu, podařilo se jim v nových podmínkách demokracie. Závod ztratil část svých trhů a příliš neprosperoval. Stejní lidé, kteří proti mně v minulosti vystupovali, najednou rozhodli, abych byl propuštěn pro nadbytečnost. Tajili to přede mnou do poslední chvíle, než mi byl předložen návrh na rozvázání pracovní smlouvy dohodou s pětiměsíčním odstupným. Vedoucí mi to zdůvodňoval tím, že jsem svobodný a prý si lépe najdu nové zaměstnání. Bylo mi jednapadesát, po třiceti letech nepřetržité práce... ■

Stejně jako reklama či politická sdělení patří do veřejného prostoru i poezie, říká svérázná básnířka Radana Šatánková

Foto | Tomáš Belloň

Působí jako kulturní publicistka, editorka, lektorka, básnířka, dramaturgyně pořadů a organizátorka kulturního života. Vyšlo jí několik básnických sbírek i reminiscenční próza. Spolupracovala s rozhlasem, hudebníky, je členkou několika profesních organizací. Žije střídavě v Praze a v rodném Frýdku-Místku. Je předsedkyní spolku Krasomil, který ve Frýdku-Místku pořádá kulturní aktivity a projekty. Za své poslání a cíl si bere boření předsudků o poezii, oslovování mladých i dříve narozených a zvláště pak těch, kteří si myslí, že poezie je nuda a přežitek. Věnuje se též divadlu, biblioterapii a veršoterapii, pořádá workshopy. Řeč je o jednačtyřicetileté Radaně Šatánkové.

► Jiří Sachr

Od svých patnácti let publikujete a veřejně vystupujete. Vzpomenete si na své první vystoupení a svou první báseň?

První básničku jsem složila mámě a babičce k MDŽ, bylo mi osm let a chtěla jsem je ohromit. Malování mě nebavilo, a tak jsem přáníčko vyplnila verši. Ty u nich vyvolaly dojetí a já tak už od tehdy vnímala, co dokáže slovo, jak silné emoce vzbuzuje...

S prvním, ale i dalším vystupováním to nebylo lehké – tréma, bolest žaludku, pocit žízně, povrchové dýchání, nervozita. Od školních besídek přes předehrávky na klavír a recitační soutěže, nijak se to nelepšilo. Pak ale

vždycky přišla úleva a já si říkala – tak, teď, když jsem se ztrapnila, mohla bych to zopakovat na pohodu.

Vždycky jste chtěla být básnířkou?

Na to neexistuje glejt. Býti básnířkou – pro mě jde o existenciální záležitost, vysokou metu, ale pro někoho to může být společenský průšvih. Básníci měli v různých dobách rozličné, proměnlivé postavení. Kdysi jsem byla za exota, ale dnes už tomu tak není. Lidé, kteří píšou, se sdružují a veřejnost o nich více ví.

Tehdy na základní škole jsem nevěděla, že se jednou mohu stát básnířkou. Chtěla jsem dělat se slovem, mluvit k lidem. Mým prvním profesním přáním bylo

být učitelkou, kdyby to nevyšlo, tak prezidentkou. (*úsměv*) A když nám předkládali pana Seiferta a další velikány, netušila jsem, že za několik let budu sdružena ve stejných organizacích a spolicích jako oni. A až po uznání zvenčí a po mnoha letech studia a zkušeností mohu skromně říci, že jsem si vysloužila tento mandát – postavit se před lidi a vědět, co jim říct, kdy a jak jim to říct. Pro mě to má smysl, i kdyby uznání nepřišlo, protože je to základ mého uvažování. Jen považte – co složitými, zdoluhavými a odbornými statěmi píšou odborníci o lidské duši, básník dovede vylíčit mnohem věrněji, krásněji a niterněji. Básníci jsou odborníky na vnitřní stav člověka!

Jak tvoříte a jakým směrem jste se vydala?

Nejčastěji píšu ve vlaku – propiskou do svých sešitků. Není to tak, že bych se nudila, a proto bych si při té nuditě políčila na báseň. Jsou to opravdu vzácné okamžiky. Kromě čisté básnické formy se nebráním ani spřáteleným žánrům a přesahům, mnoho

mých básní bylo zhudebněno různými muzikanty. Mám i fotografické básně. Každého osloví něco jiného a já jsem přesvědčena, že stejně tak jako máme ve veřejném prostoru různá reklamní a politická sdělení, je ten prostor nás všech a patří do něj i poezie.

Který z autorů vás nejvíce ovlivnil?

Podlehla jsem Seifertovi, miluji poezii Václava Hraběte. Autorů, kteří mě ovlivnili, je mnoho. Oslovily mě i různé směry, skupiny a formy – poetismus, Skupina 42, surrealismus, američtí básníci. V interpretaci kromě klasického přednesu a melodramu je to i moderní slam poetry, rapování, zpívaná recitace. A nemohu zapomenout na Jiřího Žáčka, básnický vzor a idol z čítanek – s tím jsem v přátelském, byť už vzdáleném kontaktu.

Šestadvacet let služby kultuře a poezii. Co vám to vzalo?

Normální život (*smích*). Za přípravy a zkoušky zapláceno nedostanu. Když se pak kvůli covidu zruší zakázka či vystoupení, celé mé úsilí přijde vniveč. Často

práci o sobotách a nedělích, když mají ostatní volno a chtějí se bavit. Ale mě práce baví, takže se ve výsledku bavím taky. Za normálních okolností mám tři akce během týdne, nemám pomalu žádný volný večer... Věnuji se také dobročinným projektům a dobrovolnictví. Mnohokrát jsem si nadávala, proč nedělám něco jiného. Nemůžu, protože jsem v tom našla své poslání, a to nejde obejít. Každopádně zažívám štěstí, že se mi spolupracovníci stali mými přáteli a z mých přátel se stávají kolegové. Je prima vybrat si, s kým chci tvořit a vystupovat.

Spolupracujete s hudebníky, je pro vás důležité spojení mluveného slova a hudby?

Ano, pouhé mluvené slovo je na pozornost složitější. Poezie a hudba šly spolu odedávna ruku v ruce. Snažím se o vrůstání, o „kouzelný dialog“ – slovo je umocněno hudbou, přičemž hudba slovo respektuje a podporuje. Už několik let spolupracujeme s Láďou Kokeschem, jsme podobně naladěni a rozumíme si. On má jako muzikant dar vnímat, jaký celek utváříme, a já zase vím, jakou hudbu mohu očekávat. Domluva při dlouhodobé spolupráci komorního charakteru a při soustředění se na jednoho člověka se ukázala být snazší, když nemusíte řešit větší množství akterů. Zahájíme tak dialog mezi sebou a pak společně směřem k publiku. Pořady, které uskutečňujeme, jsou specifickou formou komunikace.

Veřejné vystupování před publikem vyžaduje určitou dávku exhibicionismu, jste taková i ve svém soukromí?

Jsem založením stydlín a trémista. Kdysi jsem bývala drzejší, jenže s věkem roste pokora. A čím dál tím více jsem upevněna hodnotově a ptám se – mám tohle zapotřebí? Budu tohle dělat? Jaký to má smysl? Exhibicionista nejsem, alespoň ne dopoledne. Ráno se cítím na sto padesát, večer na pětadvacet. Večer jsem schopna všeho, ráno je to těžké, mé obvody nefungují.

Zaznamenal jsem vaši účast na několika akcích blízkých undergroundu. Jak vnímáte prostředí subkultury?

Lidé z undergroundu jsou pro mě svědkové doby, tato komunita má hodnotu svými výpověďmi, společnými zážitky a vlastní identitou. Její čas nevyšuměl, jen dnešní doba je složitější. Díky kul-

as oázou s možností bydlet poblíž stejně naladěných přátel. Jsme taková parta a komunita a všude kolem funguje sousedská výpomoc. A jelikož jsem vděčná patriotka, makám jak pro Žižkov, tak pro Frýdek-Místek. Například o Beskydech a Lašsku jsem publikovala v celostátním médiu cyklus turistických pozvánek a reportáží. Jindy své působení okořením básní se zdejšími realitami – je velkou devizou být jiná. Děsí mě, že postupem let mě stále více přitahuje rodná hrouda, mé kořeny. Asi stárnu.

Na čem aktuálně pracujete a kdy se mohou vaši frýdecko-místecí příznivci těšit, že vás opět uvidí a uslyší?

Každoročně připravuji dramaturgický plán kulturních událostí,

projekty, o kterých zatím z praktických důvodů ještě nemůžu mluvit. O tom, co budu podnikat, se rozhoduji svým srdcem a vztahem k tématu.

Blíží se vánoční svátky, předpokládám, že nákupní šílensství vás nechává chladnou...

Knížek, šatiček a voňavek sice není nikdy dost (*smích*), ale obchoďáky nemám ráda a téměř je nenavštěvuji. Stres s nákupním šílensstvím se mě netýká.

Jak slavíte Vánoce a jakou máte štedrovečerní večeři? Co byste našim čtenářům chtěla popřát?

Vánoce se snažím slavit s rodiči, a když to není možné, přistoupíme na „náhradní Štedrý večer“. Kapra nejím. Pochutnám si na hrachové polévce, kuřecím řízkem a čokoládových figurkách. Sledujeme pohádky a pak jdeme na půlnoční. Docela idyla.

Vánoce ale nejsou pro každého jen radostným časem. Bývají i těžkou zkouškou pro ty, kteří musí na Štedrý den pracovat odloučení od svých rodin. Nejvíce ze všeho bych chtěla popřát těm, kteří nechtějí být zvláště v tento den sami. Ať nejsou opuštění a osamělí o Vánocích ani jindy. Vždyť největším dárkem pro člověka je lidská přítomnost, to, že jsme spolu. Bytí pro druhé bližní je také nejzákladnějším smyslem života. Paradoxní je, že v dnešní uspěchané době je největším luxusem najít si čas na mezilidské vztahy.

V novém roce, který se blíží, přeji všem lidem hodně pevné zdraví, optimismus a chuť jít za svými sny. Cesta někdy trvá dlouho a bývá i nesnadná, má však cenu. ■

„Báseň je prosba
o milost
jak modlitba
ke čtenáři jest“

z rukopisu Dedikace

tuře, umění a pobytu v Praze jsem prošla všemi patry společnosti.

Žijete rozkročená mezi Frýdkem-Místkem a pražským Žižkovem, kde se cítíte více doma?

Není Praha jako Praha. Žižkov je bohémské doupe, jinde bych chciplá. V Praze mi ale chybí Beskydy. Domov je jenom jeden, i když připouštím, že pražský Žižkov se stal mým útočištěm

které pořádám nejčastěji prostřednictvím spolku Krasomil, jehož jsem předsedkyní. Bohatý program bude brzy zveřejněn. Také konečně vyjde moje básnická dvojkniha s názvem Dedikace a Podarunky. Jsem editorkou básnického díla a textů sochaře, výtvarníka a pedagoga Kurta Gebauera, kterého chci široké veřejnosti představit netradičně jako literáta. A realizovat budu také

S Ladislavem Kokeschem vystupuje Radana už několik let

Foto | Radek Juriček

Snímek z místeckého antikvariátu Knihárna, kde se pravidelně odehrávají Radaniny pořady Foto | Eva Landsbergerová

Sociální šatník prijme oblečení

Bundy, kalhoty, svetry, boty, trička, spodní prádlo, ponožky, čepice a další teplé oblečení. To vše přivítají v sociálním šatníku Oblastního spolku Českého červeného kříže v Místku. Lidé bez domova a sociálně slabí si kvůli své nelehké životní situaci do sociálního šatníku v ulici 1. máje 2318 chodívali pro oblečení a různé hygienické potřeby každý týden. Pracovníci s každým příchodem individuálně probírají jeho aktuální životní situaci a snaží se ho nasměřovat ke službám ve městě, které mu mohou pomoci řešit každodenní nesnáze. Oblečení je možné přinést po tel. domluvě na čísle: 777 332 520. ■

Kniha Případ manželů Grubhofferových

Nestává se často, aby byli objeveni zapomenutí spisovatelé. Jeden takový případ ale právě nastal a čtenář se o něm může více dozvědět v knize Tomáše Adamce s názvem Případ manželů Grubhofferových, kterou vydal Okrašlovací spolek Rozhledna v Čeladné a jejíž vydání finančně podpořily město Frýdlant nad Ostravicí a obec Čeladná a Ostravice.

Hlavní aktéři, manželé Marie a Jindřich Grubhofferovi, žijící od roku 1937 v Ostravici, vydali ve 30. a 40. letech devět knih různých žánrů, mnoho dalších jejich děl zůstalo v rukopisech. Ve své době známí autoři, jejichž knihy vydávala přední česká prvorepubliková nakladatelství, jsou dnes bohužel zcela zapomenuti. Přitom jejich knihy byly ve své době čteny, byly reflektovány tiskem, některé byly dokonce i oceněny. Udivující je na nich již zmíněná žánrová pestrost. Najdeme tu knihy pro děti (Kvik,

Bingo), historický román (Poklady Čtyř sluncí), příběhy patřící do žánru sci-fi (Prázdniny ve hvězdách), dívčí román (Za krásou a láskou), humoristický román (Hvězda rodiny) i realistický příběh z ostravské hornické kolonie (Lásky kdybych neměl). Knihy

této manželské dvojice už jsou dnes obtížně dostupné, nová knížka o nich ale přináší poměrně zevrubné informace a řeší i zajímavou otázku jejich autorství, neboť ne vždy byl skutečným autorem ten z manželů, jehož jméno bylo uvedeno na obálce.

Nová kniha je doplněna bohatým obrazovým materiálem, podrobnou bibliografií děl obou autorů a také řadou zajímavých dobových dokumentů. Manželé Grubhofferovi si plně zaslouží, aby se alespoň dodatečně zařadili do galerie významných osobností našeho regionu, kam dávno patří. Právě vydání této knihy je pokusem o vrácení obou autorů do našeho povědomí.

Kniha je k dostání zdarma v informačních centrech ve Frýdlantu nad Ostravicí, v Čeladné a v Ostravici, nově také v okresním archivu ve Frýdku-Místku, kde je možné získat vepsané věnování autora. ■

INZERCE

Průmyslová organizace
Moravskoslezského kraje

**STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL
FRÝDEK - MÍSTEK**
„DÁVÁME SVĚTU ŘEMEŠNÍKY“

MATURITNÍ OBORY:
ELEKTROTECHNIKA, STAVEBNICTVÍ,
NÁBYTKÁŘSKÁ A DŘEVÁŘSKÁ VÝROBA

UČEBNÍ OBORY:
ELEKTRIKÁŘ, INSTALATEŘ, TRUHLÁŘ, TESAŘ,
ZEDNÍK, MECHANIK PLYNOVÝCH ZAŘÍZENÍ

SPECIÁLNÍ UČEBNÍ OBORY:
STROJÍRENSKÉ PRÁCE, ZEDNICKÉ PRÁCE,
STRAVOVACÍ A UBYTOVACÍ SLUŽBY

DVOULETÉ NÁSTAVBOVÉ STUDIUM S MATURITOU:
NÁBYTKÁŘSKÁ A DŘEVÁŘSKÁ VÝROBA,
PROVOZNÍ ELEKTROTECHNIKA

JEDNOLETÉ STUDIUM S VÝUČNÍM LISTEM:
INSTALATEŘ, MECHANIK PLYNOVÝCH ZAŘÍZENÍ,
TRUHLÁŘ, TESAŘ, ELEKTRIKÁŘ, ZEDNÍK

MOTIVAČNÍ A PROSPĚCHOVÁ STIPENDIA AŽ 51 000 Kč

STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL FRÝDEK-MÍSTEK, P. O.
Mgr. Vladimír Švidrnach, DIS:
svidrnach@stremesel.cz
www.stremesel.cz
tel. 728 979 399

FMP-1821/01

**STŘEDNÍ PRŮMYSL OVÁ ŠKOLA
OBCHODNÍ AKADEMIE
JAZYKOVÁ ŠKOLA
FRÝDEK-MÍSTEK**

✓ Strojírnoství
✓ Technická zařízení budov
✓ Technické lyceum
* všeobecný technický základ
* výborná příprava na VŠ

✓ Informační technologie
✓ Obchodní akademie
✓ Ekonomické lyceum
✓ Veřejnosprávní činnost

Jsmo POJ F≈M! Jsme škola, která spojuje!

✓ jistota uplatnění pro techniky i ekonomy
✓ vysoká podpora výuky cizích jazyků
✓ nadstandardní úroveň vybavení a spolupráce s firmami
✓ dlouhodobě výborné výsledky u maturitní zkoušky
✓ škola s vysokou přidanou hodnotou, Leader in Me
✓ certifikáty – CISCO, Autodesk, ECDL, FCE, CAE
✓ rozsáhlá mimoškolní činnost, Klub anglického divadla
✓ odborné praxe studentů v zahraničí v rámci Erasmus+
✓ výuka odborných předmětů v angličtině – CLIL
✓ bezplatné kurzy přípravy k přijímacím zkouškám

web: www.pojfm.cz, email: skola@pojfm.cz,
FB: @pojfm, tel: 558 406 111

Návštěva školy možná kdykoli po telefonické domluvě

POJ F≈M

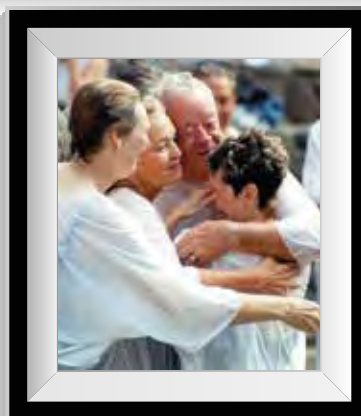
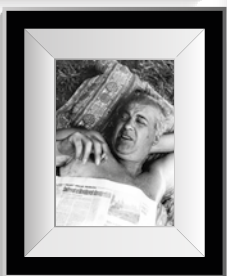
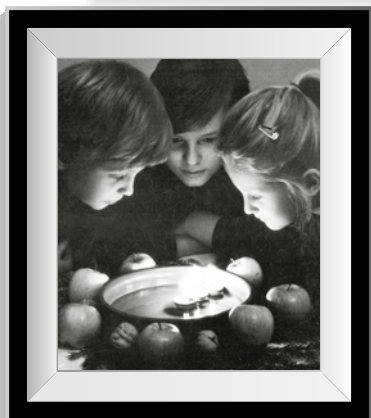
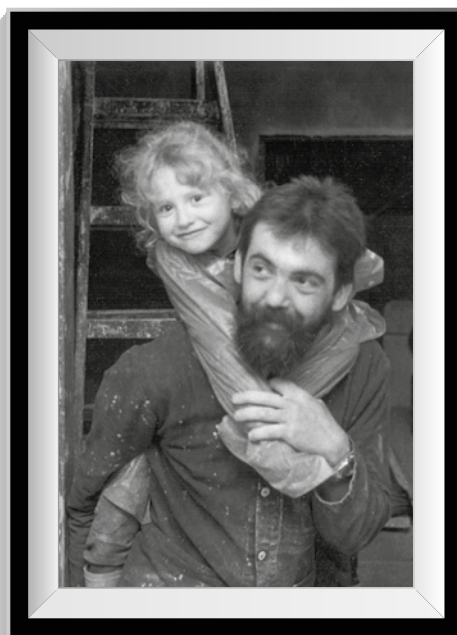
Průmyslová organizace
Moravskoslezského kraje

FMP-1836/01

Objektivem Oty Landsbergera

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek

26. 11. 2021 – 30. 1. 2022

Ota Landsberger *16. června 1955 – †13. května 2017

Už od svých dvanácti let začínal pozorovat objektivem fotoaparátu Leica svět kolem sebe. Účastnil se všech tehdy dostupných vzdělávacích akcí, přednášek a seminářů o fotografii ve Frýdku-Místku, kde měl možnost setkávat se s vynikajícími fotografy z našeho okresu i ČSSR.

Protože se nedostal na uměleckoprůmyslovou školu do Brna, nastoupil na učňovskou školu, obor fotografie v Ostravě-Michálkovicích. Od roku 1971 byl členem ČSF v okrese Frýdek-Místek, v roce 1973 získal ocenění na celostátní výstavě JUNIOR FOTO mladých autorů v Teplicích (3. místo) a taktéž se dostal do výběru amatérských fotografií soutěže AMFO 73 na celostátní výstavu do Martina, což mu opakovaně otevřelo cestu do Polska, kde se účastnil fotografických plenérů v roce 1977 a 1978. Zde vznikly působivé cykly krajinné fotografie, které byly počátkem jeho umění vidět a ztvárnit krajinu bez příkras. Po návratu z vojny v roce 1976 se stal zaměstnancem komunálních služeb, jeho hlavní náplní práce byla reportážní fotografie nejen ze svateb, ale i dalších akcí.

Jako otec tří dětí vytvářel působivé soubory rodinných fotografií, byl fotografem tvorby své sestry Evy Kučerové a dvorním fotografem jednotlivých ročníků mezinárodních symposií smaltu ve Frýdlantě n. O., v technologii fotografii smaltu se vypracoval k naprosté dokonalosti. Již v roce 1988 se na základě povolení NV ve F-M pustil společně s manželkou Evou do soukromého podnikání jako fotograf. Svou schopnost reportážní fotografie uplatnil během sametové revoluce v roce 1989, jako fotoreportér doprovázel prezidenta Václava Havla v našem regionu. Vznikl ucelený soubor fotografií zachycující proměny doby plné změn.

Začal cestovat do zahraničí – Řecko, Albánie, Skotsko, Turecko, Jordánsko, Sýrie, Izrael, Thajsko, Kambodža, Laos a Barma. Ze všech zemí přivezl soubory fotografií, obzvláště působivá je Albánie, kde se dostal mezi prvními po otevření hranic.

Je autorem mnoha portrétů různých osobností a také kamarádů ze svého okolí. Jako člověk byl velmi skromný, introvert, který netoužil po publicitě, přesto vytvořil rozsáhlé a působivé dílo.

Vzhledem k opatřením se šířením nemoci covid-19 sledujte webové stránky www.kulturafrfm.cz a webové stránky pořadatelů jednotlivých akcí, zda se tyto konají, či nikoliv.

DIVADLA

Kino Vlast

11. 12., 19:00 Poslední aristokratka

Bláznivá komedie kastelána E. Bočka. Adaptace populárního českého humoristického románu, podle kterého byl natočen úspěšný stejnojmenný film. Uvádí: Komorní divadlo Arté. Hrají: L. Okonová, R. Šmolek, J. Vašek, M. Rataj, J. Kukuczka, O. Haladej, T. Pobudová a V. Žvaková.

18. 12., 19:00 Oscar pro Emily

Konverzační komedie s překvapivými zvraty. Uvádí: Studio Dva divadlo. Hrají: C. Mayerová, P. Kostka, V. Jílek/I. Lupták.

4. 1., 19:00 Jak jsem vyhrál válku

Dramatizace slavné novely, která humorným způsobem odsuzuje válku. Uvádí: Divadlo A. Dvořáka Příbram. Hrají: A. Háma, J. Konečný, P. Bednář, F. Müller, J. Vojta, I. Krmičková/L. Valenová, M. Timková, D. Šišková, E. Nejedlá.

Kino P. Bezruč

10. 12., 16:30 Michalovi mazlíčci

V představení uvidí děti skutečné hračky a oblíbené plyšáky.

Divadlo Čtyřlístek

18. 12., 19:00 ING vrací Impérium

To nejlepší z INGu včetně obnovené premiéry úspěšné hry „Imperium vrací uho“ (director's cut, full remastered). Hraje: ING Kolektiv F-M.

Radegastův šenk Nošovice

14. 12., 19:00 Na kus řeči s Miroslavem Donutilem

Talk show oblíbeného herce a baviče Miroslava Donutila

KINA

Kino Vlast

12. 12., 10:00 Encanto

12. 12., 17:00 Myši patří do nebe

12. 12., 19:00 West side story

13. 12., 16:30 Zátopek

13. 12., 19:00 Přes hranici

15. 12., 10:00 Zpráva

17. 12., 17:00 Přání Ježíškovi

17. 12., 19:00 Spider-Man: Bez domova

19. 12., 10:00 O Čertovi a jiné vánoční pohádce

19. 12., 17:00 Encanto

19. 12., 19:00 Spider-Man: Bez domova

20. 12., 16:30 Karel

20. 12., 19:00 Muž zbařený tíže

21. 12., 16:00 Spider-Man: Bez domova

21. 12., 19:00 U Petrovových řádí chřipka

22. 12., 10:00 Přání Ježíškovi

22. 12., 17:00 Dračí princezna

22. 12., 19:00 Matrix Resurrections

29. 12., 10:00 Vlk a lev: Nečekané přátelství

31. 12., 15:00 Zpívej 2

31. 12., 17:00 The Matrix Resurrections

31. 12., 19:30 Šťastný nový rok 2: Dobro došli

Další program na www.kulturafrfm.cz

KONCERTY

ZUŠ, kostel sv. Jana Křtitele

12. 12., 16:00 Adventní koncert

Koncert pořádá Vox organum, spolek pro duchovní a varhanní hudbu ve spolupráci s římskokatolickou farností ve Frýdku-Místku. Účinkují: Anna Začalová – zpěv, Kamila Kramná – příčná flétna, Markéta Prudilová – violoncello, Miroslav Maňoušek – varhany, cembalo.

Kostel sv. Jana a Pavla

21. 12., 18:00 Jakub Jan Ryba: Česká mše vánoční

Mše vypráví příběh o zvěstování narození Krista a příchodu pastýřů k jeslíčkám. Skladba je zasazená do českého prostředí a pro svou radostnou atmosféru je srozumitelná a přístupná všem. Účinkují: Symfonický orchestr F-M, Smlíšený pěvecký sbor Smetana F-M, Lašský smlíšený pěvecký sbor Baška.

Hudební klub Stoun

17. 12., 21:00 No!Se W/Black Sun Empire

18. 12., 21:00 Bandjeez & KMT

24. 12., 21:00 Vánoční párty

25. 12., 21:00 Vánoční hity ze záhrobie

26. 12., 21:00 Beats for Love Xmas

Národní dům

6. 1., 19:00 The Stringz a Tomáš Savka

Novoroční koncert s přípitkem. Originální akustické trio se vedle interpretace klasické hudby rozhodlo pro úpravy hitů známých interpretů současné světové pop scény. Účinkují: L. Klasek – housle, A. Christianov – klavír, L. Mariáš – violoncello, T. Savka – zpěv.

Čeladná, kostel sv. Jana Nepomuckého

Benefiční koncert v podání muzikálové dvojice na podporu dětí z Dětského domova Čeladná.

Skalice, kostel sv. Martina

26. 12., 17:00 Vánoční koncert LSPS Baška

VÝSTAVY

Sady Bedřicha Smetany

do 15. 1. Stromový betlém

Betlém bude k vidění v altánu mezi starým autobusovým nádražím a řekou Ostravicí. Autorem betlému je frýdecko-místecký výtvarník O. Morys, který v kulatině staré lípy vytvořil malé pokojíky s motivy Vánoce – štědrovečerní večeře, prodej kaprů na ulici, andělé i jesličky z Ježíškem.

Foyer Nová scéna Vlast

do 28. 1. Radek Juriček: Co mě baví fotit

Autorův výběr toho nejlepšího nejen z jeho Street Art fotografií. Vernisáž výstavy se koná 22. 1. od 18 hod.

Muzeum Beskyd

od 18. 11. Smrk

Druhá nejvyšší hora MS Beskyd se prudce zvedá nad obcí Ostravice. Masiv Smrku, přezdívaný Bizoní hora, nabízí krásné výhledy na malebná beskydská údolí a kopce. Výstava provede nejen přírodou, historií osídlení, ale i pohnutými osudy lidí, kteří zde za 2. světové války bojovali v partyzánských oddílech.

od 25. 11. Objektívem Oty Landsbergera

Výstava přiblíží tvorbu a životní příběh místeckého fotografa.

do 2. 1. Purpura na plotně voní

Kromě nazdobeného pokoje bude vystaven i betlém řezbáře L. Krále.

Lucy' cafe, ul. U Staré pošty, Místek

Život je koťátko

Výstava fotografií Davida Bednáře.

Galerie Pod Sovou

do 10. 1. Běla Kučírková: Maňásci

Kulturní centrum ve Frýdlantu n. O.

do 30. 1. Malíři našeho kraje

Ve spolupráci s Výtvarným centrem Chagall v Ostravě a pod záštitou Pobeskydského spolku přátel výtvarného umění ve Frýdku-Místku se koná prodejní výstava děl Ferdise Duši, Ludka Majera, Jana Hrnčárka, Josefa Kurzavy, Josefa Novického, Jiřího Drozda, Josefa Drhy, Jaroslava Martiníka, J. V. Sládka, Josefa Treuchla a dalších autorů.

St. Ves nad Ondřejnicí, zámek

do 31. 12. Výstava dobových kočárků

Kočárky, panenky, paraplíčka ze sbírky paní Z. Ivánkové. Otevřeno o víkendech a svátcích od 13 do 17 hod., pro skupiny od pěti osob po dohodu na tel.: 558 669 201 i v jinou dobu.

OSTATNÍ

Náměstí Svobody

do 23. 12. Adventní městečko

Hřejivý předvánoční čas ve společnosti přátel, dobré muziky a v krásném prostředí Adventního městečka. Koncerty, folklorní vystoupení, zpívání koledí, dětská divadelní představení, ohrádka se zvířátky, vláček a další doprovodný program. Podrobný program na www.kulturafrfm.cz

Náměstí Svobody

14. 12., 15:30 Zažij příběh Vánoc

Připomeňte si vánoční zvyky a tradice a nasajte tu pravou vánoční atmosféru. Nutná rezervace na webu rezervace.ticfm.cz nebo na pobočkách TIC F≈M.

Národní dům

17. 12., 18:00 Předvánoční soaré u křídla

Komponovaný hudební pořad L. Kokeše – všestranného umělce, který ve F-M vstoupil do povědomí nejen coby Hrající listonoš.

30. 12., 19:00 Swingový večírek

Taneční večer s retro nádechem 60. let s legendární frýdecko-místeckou kapelou Akuma.

Lidový dům

12. 12., 13:00 Vánoční dílny

Faunapark

19. 12., 15:00 Adventní prohlídka Faunaparku a vánoční dobroth

Tradiční adventní komentovaná prohlídka s krmením zvířátek spojená s vánočním dobrothem.

24. 12., 10:00 Vánoční svařák ve Faunaparku

Volná prohlídka parku spojená s krmením zvířátek.

Kunčičky u Bašky, fotbalové hřiště

31. 12., 10:00 Tradiční silvestrovský fotbálek

Hodoňovice, hostinec U Čendy

31. 12., 10:30 Silvestrovský výplaz na Čupek

Turistický výšlap s programem.

Odešel milovník knih a divadla Leoš Bílek

V pondělí 29. listopadu 2021 zemřel ve věku 81 let známý divadelník a knihkupec Leoš Bílek. Narodil se 4. října v Ostravě-Zábřehu. Vystudoval Hospodářskou školu ve Frýdku-Místku, ale jeho celoživotní vášní se už v dětství staly loutky. Na Lidové konzervatoři absolvoval roku 1963 obor loutkářství, už o pár let dříve ale založil vlastní úspěšný loutkový soubor, s nímž získal řadu ocenění. To ho přivedlo k profesionální kultuře, nejprve do Domu kultury Vítkovických železáren v Ostravě, kde převzal loutkový soubor, poté do funkce ředitele Domu kultury v Místku a v roce 1971 do Státního divadla v Ostravě. Roku 1986 si rozšířil vzdělání na Akademii múzických umění v Praze v oboru organizace a řízení divadel. Po odchodu z divadla roku 1992 se rozhodl pokračovat v rodinné tradici a společně se svými bratry vedl vyhlášené knihkupectví v podloubí u místeckého náměstí, které založil jejich otec už v roce 1929. To fungovalo až do roku 2015.

„Je mi to líto, ale jsem sám, bez někoho, komu bych podnikání

Foto | František Krasl

předal. Knihkupectví jsem se věnoval i po odchodu do důchodu a jednoduše už na to nemám dále sílu,“ uvedl před pěti lety na stránkách tohoto časopisu. Celý rozhovor je dostupný na www.fmpatriot.cz v sekci Archiv (číslo 1/2017).

Leoš Bílek byl u všeho divadelního dění se svým vzácným darem humoru a ohromnou

schopností spojovat lidi. Miloval veselou společnost a neustále ji vyhledával. Vynikal pílí, skromností a láskou k divadlu. Ve vzpomínkách zůstane jako laskavý a obětavý člověk, který dokázal v každém okamžiku pomoci a podpořit. Poslední rozloučení se uskutečnilo 9. prosince v kostele Věch svatých v Místku. ■

Tradiční výstava betlémů letos nebude

Ani letos se organizátorům největší výstavy betlémů v České republice nepodaří uskutečnit jejich záměr. Epidemiologická situace neumožní už podruhé v řadě na několik dnů zpřístupnit veřejnosti rozsáhlou sbírku Josefa Kleinwächtera čítající více než dvě stovky betlémů z celého světa. Historie výstavy se začala psát v roce 2013 v prostorách tiskárny Kleinwächter a postupem let se stala jednou z nejvýznamnějších akcí svého druhu nejen v České republice.

„Rádi bychom se s vámi opět setkali, abychom mohli vidět radost ve vašich tvářích, která byla pro nás organizátory vždy tím největším dárkem a odměnou za mnoho hodin času strávených přípravou celé akce. Pevně věříme, že nadcházející rok 2022 bude k nám všem příznivější a budeme moci opět navázat na přerušenu tradici a vystavovat naše betlémy nejen ve Frýdku-Místku, ale také v italské Veroně, kam jsme pozváni už od roku 2020 na největší výstavu tohoto druhu na světě,“ řekl majitel sbírky a spoluorganizátor Josef Kleinwächter. ■

INZERCE

Príspevková organizace
Moravskoslezského kraje

SOŠ
Střední odborná škola,
Frýdek-Místek,
příspěvková organizace

Šťastná
volba
vzdělání

**STUDIJNÍ A UČEBNÍ
OBORY**

- Automobilní
- Ekonomické
- Strojírenské
- Zemědělské

ZDARMA
Certifikáty
a řidičská
oprávnění

www.sosfm.cz

**NÁVŠTĚVA ŠKOLY
JE MOŽNÁ KDYKOLIV
PO PŘEDCHOZÍ
DOMLUVĚ**

© KLEIN

f @sosfmcz

FMP 1837/01

Frýdecko-místecké ulice – po kom se jmenují?

► Kateřina Janásová

Ulice Dr. Janského

V letošním roce uplynulo sto let od smrti prof. MUDr. Jana Janského, který na počátku 20. století zveřejnil závěr ze svých pokusů: lidskou krev, ať zdravého, či nemocného člověka, lze podle určitých znaků rozdělit do čtyř základních skupin.

Tehdy popsal krevní skupiny římskými číslicemi I, II, III, IV. Dnes je známe pod označením A, B, AB a O a víme o nich, že se nesmí míchat.

Narodil se 3. dubna 1873 v Praze do rodiny mydláře. Po gymnáziu vystudoval lékařství a po promoci nastoupil na psychiatrickou kliniku, stal se soudním znalcem v oboru psychiatrie. Za 1. světové války působil jako lékař na frontě, po jejím skončení

pracoval na neuropsychiatrickém oddělení Vojenské nemocnice v Praze. Zemřel v pouhých 48 letech v Černošicích, kde má i umístěnou pamětní desku.

V roce 1953 byl o doktoru Janském natočen životopisný film, jeho sestra Karla se provdala za Aloise Rašína, budoucího ministra financí.

Jméno Jana Janského je spojeno s propagací krevní transfuze, on sám byl propagátorem dárčovství. Dobrovolní dárce krve bývají oceňováni medailí prof. MUDr. Jana Janského.

Ulice Dr. Janského se nachází ve Frýdku, samozřejmě v blízkosti nemocnice. Slepá ulice, obklopená z jedné strany budovami, které jsou svým způsobem „spojeny“ s lékařstvím, přechází v hřiště a odpočinkovou zónu pro děti a mládež. ■

Demolice stávající zástavby v Janského ulici ve Frýdku, 2. polovina 70. let 20. století. Foto | Muzeum Beskyd Frýdek-Místek

INZERCE

POPTEJTE NOVÁ OKNA I DVEŘE ZA VÝHODNÉ CENY

Ušetřete za okna i energie už tuto zimu.
Pořídte si úsporné řešení na míru vašemu bydlení.
Zafixujte si tak letošní cenu.

Akce platí do 31. 12. 2021

OBCHODNÍ KANCELÁŘE VE VAŠEM REGIONU:

OSTRAVA ostrava@pramos.cz, 775 591 346
OPAVA opava@pramos.cz, 775 591 357
NOVÝ JIČÍN novyjicin@pramos.cz, 775 591 361
800 100 111, více na www.pramos.cz

PRAMOS

SBĚRNÉ DVORY s.r.o.

Zbavíme Vás STARÉ

oceli, mědi a jiných kovů

STARÉHO
železa i papíru

**VÁNOCE – čas nádherný,
papír z dárků do sběrný!**

Swazarmovská 88, FM, Bahno tel.: 558 434 321, 723 188 472

Ostravská 103, Sviadnov tel.: 558 655 075, 602 510 018

fax.: 558 655 607

J. Matěje 515, Brušperk tel.: 558 666 441, 606 476 330

Okružní ulice, Frýdlant n. O. tel.: 603 740 642, 724 314 646

e-mail: sbernedvory@seznam.cz

www.sbernedvory.cz

FMP 1831/01

FMP 1770/09

POMŮCKA: AO, CET, KAPER	ČISTÁ VÁHA	SMAŽENÝ PLÁTEK MASA	NOTOVÝ ZÁPIS		SVAZ POŽÁRNÍ OCHRANY ZKR.	SVAZEK ROSTLIN	CELNÍ KÓD ANGOLY	ČITO- SLOVCE ODPORU	ŘÍMSKÉ 2	CHEM. ZN. CINU	INICIÁLY ZÁVODNÍKA ENGEHO	INICIÁLY ZPĚVÁČKY CSÁKOVÉ	ČÁST SVÍČKY		CHEMICKÝ PRVEK (F)	ZNAMENÍ ZVĚRO- KRUHU	ČÁST VOZU	INICIÁLY HERCE EFFY
NEMOCNICE S POLIKLI- NIKOU ZKR.				TVŮRCE STATISTIKY										DŘEVĚNÝ KOLÍČEK JAPONSKÝ PROZÁK				
ZNAČKA ČESKÝCH ELEKTRO- SPOTŘEBIČŮ				1. DÍL TAJENKY NÁMĚT														
IZOLAČNÍ NÁDOBA							FRÝDECKO=MÍSTECKÝ PATRIOT měsíčník do každé poštovní schránky					BOTY					ODSTRANITÍ KAPALINU	NAPLAVE- NINA
TAHLE					INDIÁNSKÁ TROFEJ	NÁMOŘNÍ LOUPEŽNÍK						OXID TELLUR- NATÝ				INIC. SPIS. NEFFA SPZ ÚSTÍ NAD ORLICÍ		
OZNAČENÍ NAŠICH LETADEL				TECH. SPR. KOMUNIKACI ZKR. ESTETIKA									PŘEDNES PÍSNÍ	SYTĚ ČERVENÁ POBÍDKA				
	NA CO	VIKEV SLOVENSKÝ DRUH PEPŘE										INIC. HER. HADR- BOLCOVÉ SVOJE				OKR. SPRÁ- VA POŠT STŘEDOV. ČAS ANGL.		
NAHONEM							INICIÁLY REŽISÉRA ONDRÁČKA	ZAVÝSKNUTÍ	ZÁPOR	ZEMSKÉ DIVADLO ZKR.	ZVLÁŠT- NOST STARÉ ČES. ZAJÍMENÍ							
ZKRATKA UMĚLECKÉ VYSOKÉ ŠKOLY				2. DÍL TAJENKY													CHEM. ZN. TANTALU	
DOBA				PROBÍRAT													INICIÁLY HERCE VYSKOČILA	

www.ocfrýda.cz

FRÝDA
OCHRANNÉ CENTRUM

Tajenku křížovky **se jménem a adresou (bez tohoto údaje nebudete zařazeni do slosování)** zasílejte na adresu redakce: FM PATRIOT, S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek nebo na e-mail: krizovka@fmpatriot.cz **nejpozději do 9. ledna**. Tři výherci obdrží dárkový poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda. **Výherci tajenky z minulého čísla jsou a poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda získávají: Rostislav Pasečný, Jana Dovičiová a Ema Dvorská z Frýdku-Místku.** Ceny výhercům doručíme.

INZERCE

2022 RADOSTNÝCH CHVIL
Přejeme Vám krásné Vánoce
a šťastnou cestu s čistou stopou.

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Vážení zákazníci,

děkujeme Vám za přízeň a přejeme radostné prožití Vánoc ve společnosti Vašich blízkých.

Na shledanou v novém roce se těší

Váš autorizovaný prodejce vozů ŠKODA:

AUTODRUŽSTVO

Beskydská 704, 738 01 Frýdek-Místek

Tel.: 730 588 246, 606 692 053

www.ado-autodruzstvo.cz

VÁNOČNÍ TIPY Z OUTLETU

Dámská dárková kazeta
Chloe Edp 50ml + BL 100ml

~~2 805,-~~ **1 964,-**

Čokolády „Vánoční stromek“

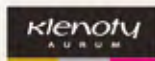
~~130,-~~ **120,-**

CIAO
MAXTARA

Pánská hedvábná kravata

~~1 299,-~~ **859,-**

Dámské hodinky Gucci

~~21 500,-~~ **10 750,-**

FADE

Dámská dárková sada
(opasek + klíčenka)

~~1 659,-~~ **1 160,-**

FADE

Dámská dárková
sada CK – čepice + šála

~~3 100,-~~ **2 170,-**